

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.VII.30.411/2020/6.

A tanács tagjai: Dr. Vezekényi Ursula a tanács elnöke

Dr. Osztovits András előadó bíró

Dr. Tibold Ágnes bíró

A felperes: ...

A felperes képviselője: ifj. dr. Dobó Sándor ügyvéd

Az I. rendű alperes: ...

A II. rendű alperes: ...

Az I-II. rendű alperesek képviselője: dr. Ravasz László ügyvéd

A per tárgya: kölcsön visszafizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I-II. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma: Gyulai
Törvényszék 2.Pf.25.826/2019/10. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának száma: Békéscsabai Járásbíróság
4.P.20.608/2016/22. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria az I-II. rendű alperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasítja.

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I-II. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 25.400 (huszonötezer-négyszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy az I-II. Rendű alperesek teljes személyes költségmentessége miatt le nem rótt 370.100 (háromszázhetvenezer-egyszáz) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

[1] A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[2] 2006. június 27-én az I-II. rendű alperesek a felperes jogelődjével kölcsönszerződést kötöttek, amely alapján a felperes jogelődje mint hitelező kötelezettséget vállalt arra, hogy 3.000.000 Ft összegben az alperesek mint adósok részére CHF-ben nyilvántartott gyorsított nyújt a kölcsönszerződésben megjelölt ingatlanon alapított jelzálogjog fedezet mellett. A szerződés Záró rendelkezéseiben rögzítették: az adósok a szerződés aláírásával tudomásul veszik, hogy a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata. Az adósok és a zálogkötelezett kijelentik, hogy tudomásuk van arról, hogy a jelen szerződés futamideje alatt a folyósítás napján érvényes, a hitelező által alkalmazott forint/deviza árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul veszik, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ők viselik.

[3] A szerződés megkötését megelőzően, 2006. június 21-én az I-II. rendű alperesek devizában nyilvántartott lakás és jelzálog típusú hitelekhez kapcsolódó kockázatfeltáró nyilatkozat megnevezésű iratot is aláírtak, amelyben a következő nyilatkozatot tették: Tudomásul veszik, hogy a felperes jogelődje az általuk forintban igényelt, devizában nyilvántartott lakás és jelzálog típusú kölcsön összegét forintban folyósítja, a folyósított összeg a folyósítás napján érvényes, a felperes jogelődje által alkalmazott deviza vételi árfolyamon kerül kiszámításra. A kölcsön törlesztése forintban történik, a vegyes törlesztőrészek összegét a felperes jogelődje az általa alkalmazott az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg. Kijelentették, hogy tudomásul bírnak arról, hogy a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama napról-napra változik (Euro esetében meghatározott +/-15%-os mértékben, svájci frank esetében pedig bármilyen irányban és bármilyen mértékben), ezért az esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forint összege előre nem megállapítható. Amennyiben a folyósítás napján

érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Kijelentették, hogy minderre tekintettel a devizában nyilvántartott kölcsön folyósítását úgy kéri, hogy az árfolyamváltozásokból eredő kockázat jellegét megértették, a felmerülő kockázatot viselik.

[4] 2013. április 8-án a felperes jogelődje a perbeli kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta az alperesek nem fizetésére hivatkozással. 2013. június 7-én az alperesekkel fennálló követelését a felperesre engedményezte. A felperes jogelődje a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. tv.) szerinti elszámolást elvégezte és megállapította, hogy a tisztességtelenül felszámított összeg 3.298,5 CHF.

[5]

[6] A felperes keresete és az alperesek ellenkérelme

[7] A felperes fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemmel indult, az alperesek ellentmondása folytán perré alakult eljárásban 3.701.875 Ft tőke és járulékai megfizetésére kérte kötelezni egyetemlegesen az alpereseket a perbeli kölcsönszerződésből eredő tartozás megfizetésére hivatkozással.

[8] Az I-II. rendű alperesek a kereset elutasítását kérték. Érvénytelenségi kifogásként – többek között – arra hivatkoztak, hogy nem terhelhette őket a korlátlan kockázatvállalás a deviza árfolyamváltozás miatt, ez okból, illetve a tájékoztatás elégtelensége miatt a szerződésnek ez a rendelkezése tisztességtelen, a szerződés pedig semmis.

[9]

[10] Az első- és a másodfokú határozat

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletével egyetemlegesen kötelezte az I-II. rendű alpereseket 3.701.875 Ft és járulékai megfizetésére a felperes javára. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megítélése szerint a kölcsönszerződés a peres felek között érvényesen jött létre. Az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás pedig megfelelt a jogszabályi követelményeknek, így az összecszerülésében is igazolt követelést az alperesek kötelesek megfizetni.

[12] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel azt állapította meg: a felperes jogelődje a 2006. június 21-i kockázatteltérő nyilatkozattal és a 2006. június 27-i kölcsönszerződéssel eleget tett a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 205. § (3) bekezdése és a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt) 203. § (6) és (7)

bekezdésébe foglalt tájékoztatási kötelezettségének. Ez a tájékoztatás megfelel a 2/2014. PJE határozatban, a 6/2013. PJE határozatban foglaltaknak és az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-26/13., C-186/16. és C-51/17. számú döntéseiben foglalt feltételeknek, mivel a tájékoztatás tartama világos és érthető és nem lehetett arra a következtetésre jutni azok alapján, hogy a kockázat nem valós, és arra sem, hogy bármilyen felső korlátja lenne az árfolyamkockázatnak. Mindezekből az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztónak értékelnie kellett tudnia azt, hogy az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségére gyakorolt, esetlegesen jelentős gazdasági következményei lehetnek. A következmények mérlegeléséhez megfelelő idő állt rendelkezésre, tehát ez a tájékoztatás teljes mértékben megfelel a hivatkozott jogszabályi és jogértelmezési feltételeknek.

[13]

[14] A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[15] Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a keresetet elutasító határozat meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy a felperes jogelődjének a tényleges egyedi kockázatot kellett volna feltárnia az egyedi kockázatteltáró nyilatkozatban az alperesek mint fogyasztók előtt, és azt az rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdése alapján alá is kellett volna íratnia velük. A felperesi jogelődnek mint pénzügyi szolgáltatónak a fogyasztó egyedi igényének feltárása után és a feltárt kockázatviselő képesség alapján ajánlatott volna olyan terméket a fogyasztónak, ami ezen igényeknek és kockázatviselő képességnek megfelel. Ha a bank tévedett abban, hogy az általa feltárt fogyasztói kockázatviselő képesség alapján a fogyasztó alkalmas-e a devizaalapú kölcsönben lévő objektív kockázat kezelésére és ezen tévedés alapján olyan terméket javasolt a fogyasztónak, amelynek objektív kockázatainak kezelésére alkalmatlan a fogyasztó, és emiatt ezen termék alkalmatlan a bank által ismert [9/2006. (XI. 7.) PSZF ajánlás III/1-2. pont] a fogyasztó rPtk. 277. § (1) bekezdés a)-c) pontjában meghatározott céljainak a megvalósítására, akkor az ebből eredő kockázatot neki kell viselnie. Ha a felperes tévedésben volt az általa nyújtott szolgáltatásnak az alperesek szerződési céljai megvalósítására való alkalmasságában, akkor az rPtk. 210. § (1) bekezdése alapján csak akkor hivatkozhat erre, ha tévedését az alperesek okozták vagy felismerhették. A felperes nem mentesíthető a felelősség alól azon a címen, hogy tévedett a piacra bevezetett és az alpereseknek ajánlott termék rPtk. 277. § (1) bekezdés a)-c) pontjában meghatározott szerződési célok megvalósíthatóságára való alkalmassága tekintetében.

[16] Az alperesek hivatkoztak arra is, hogy az EUB C-51/17., C-118/17., C-186/16. számú ítéletek és a C-81/19. számú ügy főtanácsnoki véleményében írtak, valamint a hivatkozott PSZF ajánlásra is figyelemmel, a felperesnek tájékoztatnia kellett volna az alpereseket a szerződéskötés során az általa tudott tényekről, amelyek befolyásolhatták az alperesek kockázatviselését, illetve a szerződésszerű teljesítésre való képességet. Tekintettel arra, hogy a tájékoztatás ezekre nem terjedt ki, illetve a hitelbírálat során ezeket nem vették figyelembe, így az ebből eredő jogkövetkezmények is a felperest terhelik, tehát az árfolyam- és kamatkockázatról való tájékoztatás tisztességtelensége miatt a kölcsönszerződés semmisségét kell megállapítani az rPtk. 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése alapján.

[17] Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben hivatkoztak a BH2019.300 számú döntésre is, amely alapján megállapítható, hogy a kölcsönszerződésnek kötelező közokiratba foglalásával korlátozódik a felperes szerződésszegésből eredő alperesi igényérvényesítés lehetősége, ezért az ezt előíró szerződéses rendelkezés tisztességtelen. A kölcsönszerződés azonnali hatályú felmondását szabályozó rendelkezés is tisztességtelennek minősül, mivel bármilyen kis tartozás esetén lehetővé teszi a kölcsön azonnali hatályú felmondását. Így a felperes nem mondhatta volna fel a kölcsönszerződést, ezért ez a nyilatkozata jogszerűtlen. E körben hivatkoztak a Kúria Gfv.VII.30.071/2019/9. számú ítéletben foglaltakra is.

[18] Az alperesek szerint az eljáró bíróságok a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 206. § (1) bekezdésébe és 2. §-ába ütköző módon nem vették figyelembe az ítéleteik meghozatala során a felülvizsgálati kérelemben is kifejtett jogszabálysértéseket, és adtak helyt így az rPtk. 209/A. § (2) bekezdésébe ütköző módon a keresetnek. A bíróságok mérlegelése önkényes és iratellenes, jogértelmezésük contra legem, így sérült az alpereseknek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joga is.

[19] Az alperesek egyúttal előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését is indítványozták, amelyben a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezését kérték a felülvizsgálati kérelemben megjelölt kérdés vonatkozásában. Az alperesek 4. sorszámú beadványukban a felülvizsgálati kérelmüket kiegészítették.

[20] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

[21]

[22] A Kúria döntése és jogi indokai

[23] A Kúria először az alperesek által indítványozott előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségességét vizsgálta. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikk (2) bekezdése alapján előzetes döntéshozatali eljárást a jogvita eldöntéséhez szükséges uniós jogkérdés vonatkozásában lehet indítványozni. Az alperesek által megjelölt jogkérdést – az árfolyamkockázatról adott tájékoztatásnak arra is ki kell terjednie, hogy a fogyasztó a pénznem leértékelődése esetén nem feltétlenül lesz képes eleget tenni pénzügyi kötelezettségeinek – az EUB már számos – az alperesek által is hivatkozott – határozatában értelmezte. A jelen perben sem a tényállás, sem a vizsgált jogkérdés körében nem merült fel olyan sajátosság, ami alapján alappal feltételezhető lenne, hogy az EUB a már általa kifejtett szempontokhoz képest eltérő iránymutatást adna. A Kúria mindezek alapján az alperesek indítványát az rPp. 155/A. § (2) bekezdése alapján elutasította.

[24] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a 60 napon belül benyújtott felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította, hogy az a hivatkozott indokok alapján nem jogszabálysértő.

[25] A Kúria előrebocsátja, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alperesi képviselő iratellenesen fogalmazott: az általa képviselt alperesek értelemszerűen keresetet nem nyújtottak be csak érvénytelenségi kifogásként hivatkoztak az árfolyamkockázat tisztességtelenségére. Figyelemmel a felülvizsgálati kérelem tartalmára, és a felülvizsgálati eljárásra vonatkozó eljárási szabályokra, kizárólag abban a kérdésben kellett a Kúriának állást foglalnia, hogy az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás megfelelt-e a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek, továbbá a megfelelő tájékoztatással szemben a Kúria és az EUB által felállított követelményeknek. A Kúria hangsúlyozza, hogy a felülvizsgálati kérelem benyújtását követően olyan tartalmú PJE határozat meghozatalára nem került sor, amely a jelen jogvita érdemi elbírálására kihatna.

[26] Az rHpt-nek a szerződés megkötésekor hatályos 77-78. §-ai nem írtak elő az eladósodás maximális mértékére irányadó szabályokat. A PSZÁF ajánlás a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. tv. alapján nem minősül jogszabálynak, ezért a felülvizsgálati eljárásban annak esetleges megsértése nem, kizárólag az vizsgálható, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő-e. A hitelbírálati eljárás során elkövetett esetleges jogszabálysértések egyébként is a szerződés érvénytelenségét nem eredményezhetik, ez vonatkozik az üzletszabályzatban foglaltak esetleges megsértésére is. Az ezzel kapcsolatos felülvizsgálati érvelés egyébként érdemben nem is volt vizsgálható, figyelemmel a [15] és [22] bekezdésekben írtakra.

[27] Az alperesek szerint a szerződéskötési célt a felperes nem tudta az rPtk. 277. §-ának megfelelően teljesíteni, mivel a szerződés az árfolyamkockázatra tekintettel a futamidő során nem maradt a forintkölsönhöz képest kedvezőbb a fogyasztó számára. A Kúria utal arra, a 6/2014. PJE határozat általános jelleggel rögzítette a deviza alapú kölcsönszerződések jellegadó sajátosságát, azt, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztók viselik a kedvező deviza kamat ellenében. A hivatkozott jogegységi határozatból nem következik, hogy az árfolyamkockázat korlátozott lenne, azaz egy kedvezőtlen módosulás esetén nem válhatna az a forint alapú kölcsönhöz képest a fogyasztók számára kedvezőtlenebbé. A kockázat korlátlan jellege éppen ezt eredményezheti. A 2/2014. PJE határozott úgy rendelkezik, hogy a bíróságok azt kötelesek vizsgálni, hogy ezt a kockázatot az átlagos fogyasztó megértette-e a neki nyújtott tájékoztatásból, ha az világos és egyértelmű akkor a konstrukció lényegadó sajátossága, az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselése nem minősül tisztességtelennek.

[28] A Kúria az adott ügyben a szerződéskötés előtt pár nappal készült kockázatteltáró nyilatkozatban és a szerződés záró rendelkezéseiben ezzel kapcsolatban írtakat együttesen értékelte és a tájékoztatást a perben eljáró bíróságok jogi álláspontjával egyezően világosnak és érthetőnek találta. A tájékoztatásból a körütekintően eljáró átlagos fogyasztó számára egyértelműnek kellett lenni, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli, a fogyasztóra nézve kedvezőtlen árfolyamváltozással reálisan kell számolni, az jelentős is lehet, ami a fogyasztó fizetési kötelezettségeit jelentősen megnövelheti.

[29] A Kúria nem értett egyet az alperesekkel abban, hogy a pénzügyi intézménynek a fogyasztó egyedi körülményeinek mérlegelésével kellene a fogyasztót az árfolyamkockázatokról tájékoztatni, erre a nagyszámú kölcsönügylet mellett nincs is lehetőség. A fogyasztó egy törvényi, absztrakt fogalom, amely minden személyt magában foglal, eltérő pénzügyi, jogi ismereteiktől függetlenül. Az rPtk. 685. § d) pontja nem a konkrét személyt, hanem a konkrét helyzetben eljáró (gazdasági vagy szakmai tevékenysége körén

kívül eső célból szerződést kötő) személyt részesíti védelemben. Hasonlóan más törvényi absztrakt szabályokhoz nincs jogszabályi lehetőség az adott fogalom személyi hatályába tartozók közötti akár igazoltan meglévő különbség figyelembe vételére. Az EUB ítéleteiben hivatkozott „általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó” (melynek további konkretizálását az EUB sem találta eddig szükségesnek) egy általános zsinórmérték, amelynek tükrében kell vizsgálni, hogy a tájékoztatás megfelelt-e a világos és érthető tájékoztatással szembeni elvárásoknak. Nincs jelentősége, hogy a konkrét ügyben szereplő fogyasztó az átlagos fogyasztóhoz képest alul vagy felül tájékozott-e, hiszen a korábban írtaknak megfelelően a tájékoztatás egyediesítése nem elvárás, ilyen követelmény sem az ügyben irányadó magyar, illetve uniós szabályozásból, sem a Kúria, illetve az EUB joggyakorlatából nem vonható le.

[30] A Kúria megítélése szerint az eljáró bíróságok az alperesek által megjelölt eljárási jogszabályoknak megfelelően biztosították mindegyik peres fél számára az Alaptörvény XXVIII. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz való jogot, jogértelmezésük a fent kifejtett indokok alapján sem minősülhet contra legem-nek.

[31] Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben hivatkoztak először a perbeli szerződés kötelező közokiratba foglalásának tisztességtelenségére, valamint a felmondás jogellenességére. A Kúria vonatkozó joggyakorlata alapján [Kúria Gfv.VII.30.016/19](BH2020. 80.)) a felülvizsgálati eljárásban olyan jogkérdést, amely a megelőző eljárásoknak nem volt tárgya, nem vizsgálhat, ezért a felülvizsgálati kérelemnek e két hivatkozása tekintetében nem foglalatott állást.

[32] A Kúria mindezekre figyelemmel nem találta megállapíthatónak a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértéseket, ezért a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[33]

[34] Záró rész

[35] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban pervesztes alpereseket az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes felülvizsgálati eljárási – figyelemmel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseire, a felperes jogi képviselője által ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló – költségének megfizetésére.

[36] A Kúria a döntését tárgyaláson hozta meg.

[37]

[38]

[39] Budapest, 2021. június 1.

[40]

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó bíró, Dr. Tibold Ágnes sk. bíró

A kiadmány hitelül:/Seres Józsefné tisztviselő/